

แผนการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวชุมชนบ้านฮวก จังหวัดพะเยา Tourism Management Plan based on tourists Carrying Capacity of Bann Huag, Phayao Province

ยุชิตา กันหาหมิง และ กรรณิกา พิมพ์ศรี¹

¹ คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

19 หมู่ 2 ถนนพหลโยธิน ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 56000 โทรศัพท์: 085 7064360 E-mail: loogtaw@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง แผนการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวชุมชนบ้านฮวก จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮวก จังหวัดพะเยา 2) เพื่อเสนอแผนการจัดการด้านการท่องเที่ยวที่เหมาะสมตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮวก จังหวัดพะเยา

ผลการศึกษาพบว่า 1) ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวด้านที่พักแรมชุมชน โดยที่พักแรมชุมชนประเภทโฮมสเตย์และรีสอร์ทมีจำนวน 10 แห่ง สามารถรองรับได้ต่อวันสำหรับการพักค้างคืนควรมีจำนวนไม่เกิน 93 คน/วัน ที่พักแรมชุมชนประเภทลานกางเต็นท์ มีพื้นที่ทั้งหมด 6,939.42 ตารางเมตร สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้จำนวน 2,080 คน/วัน 2) ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวทางด้านสังคม จำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถไปมาหาสู่ได้สูงสุดอยู่ที่ 200 คน ต่ำสุด 3 คน แหล่งท่องเที่ยวตลาดนัดชายแดนสูงสุดอยู่ที่ 2,000 คน ต่ำสุด 10 คน ส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวของประชาชนต่อการพักค้างคืนนั้นสูงสุด 1,000 คน ต่ำสุด 5 คน จำนวนโฮมสเตย์/รีสอร์ท ที่สามารถรับได้โดยไม่รู้สึกรบกวนสูงสุด 200 หลัง จำนวนคนเท่ากับ 1,000 คนและตัวชุมชนที่สามารถรับนักท่องเที่ยวได้โดยไม่รู้สึกรบกวนสูงสุดจำนวนสูงสุด 1,000 คน สำหรับความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชนพบว่าเห็นด้วยในระดับปานกลางโดยมีความพอใจกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน 3) ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวทางด้านจิตวิทยาพบว่า ความรู้สึกรบกวนต่อจำนวนนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถไปมาหาสู่ได้สูงสุดที่ 1,000 คน ต่ำสุด 10 คน ตลาดนัดชายแดนจำนวนสูงสุดที่ไม่รู้สึกรบกวน คือ 5,000 คน ต่ำสุด 50 คน พิพิธภัณฑ์/ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวจำนวนสูงสุดที่ไม่รู้สึกรบกวน คือ 1,000 คน ต่ำสุด 15 คน วัดบ้านฮวกจำนวนสูงสุดที่ไม่รู้สึกรบกวน คือ 1,000 คน ต่ำสุด 30 คน ดงชาวบ้านจำนวนสูงสุดที่ไม่รู้สึกรบกวน คือ 1,000 คน ต่ำสุด 15 คน ความรู้สึกรบกวนที่มีต่อจำนวนนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่อจำนวนโฮมสเตย์/รีสอร์ทสูงสุดที่สามารถรับได้ 50 หลัง จำนวนคน 500 คน ความรู้สึกรบกวนที่มีต่อจำนวนนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่อจำนวนเต็นท์สูงสุดที่สามารถรับได้ 50 หลัง จำนวนคน 500 คน

ดังนั้นขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมของชุมชนบ้านฮวกสำหรับโฮมสเตย์/รีสอร์ทสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ต่ำสุดที่ 5 คน สูงสุด 1,150 คน ลานกางเต็นท์โขนช้างอาคารแสดงผลิตภัณฑ์สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ต่ำสุดที่ 2 คน สูงสุด 500 คน ลานกางเต็นท์โขนช้างวัดสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ต่ำสุดที่ 2 คน สูงสุด 500 คน ลานกางเต็นท์โขนบนเขาสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ต่ำสุดที่ 2 คน สูงสุด 500 คน ลานกางเต็นท์โขนหน้าอนามัยสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ต่ำสุดที่ 2 คน สูงสุด 500 และขีดความสามารถในการรองรับได้ที่เหมาะสมสำหรับแหล่งท่องเที่ยวของ

ชุมชน โดยนักท่องเที่ยวสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ต่ำสุดที่ 3 คน สูงสุด 1,000 คน ตลาดนัดชายแดนสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ต่ำสุดที่ 10 คน สูงสุด 5,000 คน พิพิธภัณฑ์/ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ต่ำสุดที่ 15 คน สูงสุด 1,000 คน วัดบ้านฮวกสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ต่ำสุดที่ 30 คน สูงสุด 1,000 คน ดงชาวบ้านสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ต่ำสุดที่ 15 คน สูงสุด 1,000 คน

ส่วนผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2 การกำหนดแผนการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวมี 4 ด้าน คือ 1) แผนด้านการจัดการทรัพยากรและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮวก จำนวน 10 โครงการ 2) แผนด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและธุรกิจบริการทางการท่องเที่ยวจำนวน 12 โครงการ 3) แผนด้านการจัดการการบริหารจัดการชุมชนจำนวน 9 โครงการ 4) แผนด้านการจัดการการตลาดและประชาสัมพันธ์ จำนวน 9 โครงการ

คำสำคัญ: การท่องเที่ยว, ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

Abstract

The research Tourism Management Plan based on tourists Carrying Capacity of Bann Huag, Phayao is intended to 1) To investigate their ability to support travel community in Bann Huag, Phayao 2) To propose guidelines for the management of travel according to their capacity in support of the community's tourist province of Phayao.

The study found that 1) carrying capacity to accommodate the lodging houses in the community. The community accommodation homestays and resorts are available for up to 10 per day for an overnight stay should be no more than 93 people / day accommodation community campsite. The total area of 6939.42 square meters to accommodate visitors to the 2080 people /day2) Social Carrying Capacity found the number of visitors of public city water marsh cliffs up to 200 min 3 people that crowded the visitors of the public to tourist markets border up to 2,000 people Minimum 10 people, was crowded with visitors to stay overnight, it's up to 1,000 people a minimum of 5 people homestay / resort. That can be received without feeling crowded up to 200 after the number of people equal to 1,000 people and communities can receive visitors without feeling crowded, the maximum number of 1,000 people for public opinion towards the development of tourism in the community

found out. Level of satisfaction with the development of tourism in the community. 3) Psychological Carrying Capacity found the number of tourists to travel up to 1,000 people through Pong waterfall. Minimum 10 people, market borders the maximum number that does not feel crowded is 5,000 lower than 50 museum / visitor center maximum does not feel crowded, the 1000 minimum 15 people, the house was in a maximum amount not feel crowded, it is 1000. The minimum, maximum 30 people Dong people do not feel crowded, the minimum is 1,000 people, 15 people was crowded with thousands of visitors per week Homestay / Resort maximum number of people can get back 50 to 500 people. Was crowded with tourists and visitors to the after the maximum number of people can get 50 to 500 people.

The capacity to accommodate visitors to the community homehot for homestay / resort can accommodate visitors to the minimum 5, maximum 1150 people camping ground zone, the building product is capable of tourists to the minimum 2 people up to 500 people camping ground zone to measure the capacity of tourists to the minimum 2, maximum 500 people camping ground zone, can accommodate visitor 2 minimum 2, maximum = 500 Campsite, Zone, Home Health can accommodate visitors with low up to 500 people for a second. And capabilities in support of the community for tourism. The waterfall, bulging cloth can accommodate visitors to the minimum three, maximum 1,000 General Frontier can accommodate visitors to the minimum 10, maximum 5,000 museum / visitor center to accommodate visitors to the minimum 15, maximum 1,000 people, the house he. the visitors were able to meet the minimum 30, maximum capacity of 1,000 people were tourists Dong minimum 15, maximum 1,000 people.

Tourism Management Plan based on tourists Carrying Capacity of Bann Huag, Phayao are 4 aspects: 1) Plan, resource management and the tourism community in Bann Huag 10 projects. 2) Plan management facilities and services travel through 12 projects. 3) a plan of management, community management 9 projects. 4) a plan of management, marketing and public relations 9 projects.

Keywords: Tourism, Carrying Capacity

1. บทนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมหลักอีกประเภทหนึ่งของประเทศไทยที่สร้างรายได้หมุนเวียนให้กับระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมากทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ

ด้วยเหตุที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวอยู่หลากหลายประเภทตั้งแต่ความสวยงามและโดดเด่นของธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเล ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมรวมถึงวิถีชีวิตชุมชนชนบทในภูมิภาคต่างๆ ความมีน้ำใจโอบอ้อมอารีและเป็นมิตรอันถือเป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทยที่มีมาอย่างช้านาน จึงทำให้รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานในด้านต่างๆ มากมาย เช่น ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านบริการการท่องเที่ยว มาอย่างต่อเนื่องอีกทั้งยังได้รับความร่วมมือจากธุรกิจทางการท่องเที่ยวจากภาคเอกชนและชุมชนท้องถิ่นจึงทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศเจริญเติบโตขึ้นตามลำดับ เกิดการกระจายรายได้เข้าสู่ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การจ้างงานประชาชนในท้องถิ่น ทำให้คุณภาพชีวิตของผู้คนภายในประเทศดีขึ้น (สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554) [1]

ในทางกลับกันแม้ว่าการท่องเที่ยวจะทำให้ระบบหมุนเวียนเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นและให้ประโยชน์ต่อสังคมในด้านต่างๆ มากมายแต่ก็ต้องยอมรับว่าการท่องเที่ยวที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วโดยมุ่งเน้นประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลักแต่ไร้การควบคุมและการกำหนดทิศทางของการพัฒนาได้ส่งผลกระทบต่อทางลบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งพบว่าแหล่งท่องเที่ยวภายในประเทศไทยหลายแห่งมีสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลง ความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของผู้คนก็เปลี่ยนแปลงไปจนทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวสูญเสียคุณค่าจนไม่สามารถที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้กลับมาท่องเที่ยวได้อีก ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีทั้งปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและตอบสนองต่อกิจกรรมท่องเที่ยวโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อระบบนิเวศ ปัญหาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติโดยปราศจากการบริหารจัดการที่ดีขาดข้อควรปฏิบัติเพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลมากเกินไปเกินขีดความสามารถในการรองรับและการจัดการของพื้นที่ ปัญหาน้ำเสียจากสถานประกอบการท่องเที่ยวที่ขาดการบำบัดก่อนปล่อยลงสู่แม่น้ำลำคลองหรือทะเลส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า ทะเล พื้นที่สาธารณะเพื่อพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า ทะเล นอกจากจะเป็นการทำลายระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมแล้วยังทำลายทัศนียภาพความงดงามปัญหาความแออัดในระบบการขนส่ง การจราจรติดขัด ก่อให้เกิดมลภาวะทางอากาศ การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สู่ชั้นบรรยากาศ เป็นสาเหตุให้เกิดภาวะโลกร้อนมากขึ้น ปัญหาการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่รบกวนถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าส่งผลให้พฤติกรรมหากิน การสืบพันธุ์ตามธรรมชาติของสัตว์ป่าที่เปลี่ยนแปลงไปอาจทำให้สัตว์ป่าสูญพันธุ์ และปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชน สังคมและวัฒนธรรมโดยมากเกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมของสังคม ชุมชนท้องถิ่น เกิดการเลียนแบบนักท่องเที่ยวทำให้เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของท้องถิ่น ซึ่งเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญหายไปอีกทั้งยังเกิดการพัฒนารูปแบบของวัฒนธรรม ประเพณีที่มุ่งเป้าหมายที่รายได้ทางการท่องเที่ยว มากกว่าการคำนึงถึงความเป็นดั้งเดิม ปัญหาการทำลายโบราณสถาน โบราณวัตถุและศิลปวัตถุทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนาของทุกคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวรบกวนวิถีการดำรงชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น เกิดความแออัดจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เกินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ เกิดความขัดแย้งระหว่างคนใน

ท้องถิ่นกับคนภายนอก [2] (อ้างอิงจากระบบออนไลน์ e-TAT Tourism Journal การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2552) ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่พบเจอได้โดยมากในประเทศของเราในแต่ละพื้นที่ที่มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นสาเหตุสำคัญของปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมชุมชนดังที่กล่าวมา คือ ปริมาณนักท่องเที่ยวที่มากเกินไปจนขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ ยกตัวอย่างเช่น ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เกิดปัญหาเรื่องที่ทำให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมหึ่งห้อยเพิ่มมากขึ้นทำให้สิ่งแวดล้อมถูกทำลาย เกิดการกัดเซาะและพังทลายของชายฝั่ง ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากแรงของคลื่นน้ำ ที่มาจากการให้บริการเรือยนต์ในการชมหึ่งห้อย ผลกระทบจากเรือยนต์นั้นนอกจากจะทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่งแล้วยังส่งผลต่อระบบนิเวศ ที่เป็นแหล่งอนุบาลตัวอ่อนของหึ่งห้อย ที่อาศัยตามดินเลนชายฝั่งของลุ่มแม่น้ำ ทำให้ปัจจุบันพบว่าการขยายพันธุ์ของหึ่งห้อย และจำนวนของประชากรหึ่งห้อยลดน้อยลง อีกทั้งยังส่งผลถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านตามชายฝั่ง ได้ถูกรบกวนจากเสียงเครื่องยนต์ของเรือยนต์ที่ให้บริการตลอดคืน ก่อเกิดปัญหาเรื่องความเปราะบางทางอารมณ์ของชาวบ้านและผู้อยู่อาศัยในบริเวณที่ได้รับผลกระทบ ทำให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ริมคลองต่างพากันตัดต้นลำพู ต้นโกงกางหึ่ง เพื่อเป็นการตัดปัญหาไม่ให้หึ่งห้อยมีที่วางไข่ ชาวบ้านบางคนไม่ต้อนรับนักท่องเที่ยวถึงกับเอาข้าวของ ขว้างปาหินใส่นักท่องเที่ยวเพราะเชื่อว่านักท่องเที่ยวทำให้ความสงบสุขริมคลองหายไป (อ้างอิงจากระบบออนไลน์ วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยที่ 29 ฉบับที่ 4 ปี 2552 www.utcc.ac.th/public_content/files/001/29_4-13.pdf) เป็นต้น จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่มากเกินไปจนขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ทำให้ตลาดน้ำอัมพวา แหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่เคยงดงามด้วยบรรยากาศชนบทภาคกลาง การล่องเรือชมป่าโกงกางหึ่งหึ่งห้อยและผู้คนคอยต้อนรับอย่างเป็นมิตรกำลังเสื่อมโทรมลง นักท่องเที่ยวกลายเป็นผู้ทำลายในสายตาเจ้าบ้าน ผู้คนในชุมชนอัมพวาเกิดการต่อต้านและไม่เป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยวไปแล้ว ปัญหาต่างๆเหล่านี้เริ่มกระจายไปสู่แหล่งท่องเที่ยวชุมชนต่างๆโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่กำลังจะมีชื่อเสียง ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ดังเช่น เมืองชายแดนภูพานหรือบ้านฮวกซึ่งตั้งอยู่ในตำบลภูพาน อำเภอภูพาน จังหวัดพะเยา กำลังเผชิญกับปัญหาเหล่านี้เช่นกัน ภายหลังจากที่ ชุมชนบ้านฮวกได้รับการส่งเสริม พัฒนาและประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวจากภาครัฐโดยเฉพาะตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา ทำให้นักท่องเที่ยวเริ่มสนใจและรู้จักเมืองชายแดนแห่งนี้มากขึ้น ชุมชนบ้านฮวก ตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดพะเยาประมาณ 100 กิโลเมตร ตามถนนสายพะเยา-จุน-เชียงคำ-ภูพาน และห่างจากภูชี้ฟ้าเพียง 36 กิโลเมตร เป็นตำบลที่มีวัฒนธรรมเก่าแก่ ผู้ที่มาตั้งถิ่นฐานที่บ้านฮวกกลุ่มแรกเป็นชาวบ้านตองปาง อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน บ้านฮวกถือเป็นเมืองชายแดนภูพานซึ่งเป็นจุดผ่อนปรนหนึ่งที่สามารถเชื่อมโยงกับสปป.ลาว โดยมีเขตแดนติดต่อกับประเทศลาวซึ่งสามารถพัฒนาเป็นเส้นทางทางการท่องเที่ยวระหว่างไทยสู่ลาวผ่านไปยังจินตนาการและเวียตนามได้ ถือเป็นจุดหนึ่งที่สามารถเชื่อมโยงอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขงได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ในด้านทรัพยากรท่องเที่ยวของพื้นที่ก็ถือว่ามั่งคั่งดึงดูดใจที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ พื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติภูพาน เช่น น้ำตกภูพาน ซึ่งเป็นน้ำตกอันหนึ่งเดียวในประเทศไทย บ่อขี้ปูน้ำอุ่น ภูมิตาว ถ้ำน้ำลอด และมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านโบราณสถานและศาสนา เช่น พระธาตุสบสวน ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชน โดยเฉพาะวัฒนธรรมไทลื้อและชนเผ่า

ต่างๆ การสัมผัสวัฒนธรรมที่แตกต่าง ความเป็นมิตรไมตรีจากเจ้าของท้องถิ่น การจับจ่ายซื้อของที่ระลึก ของพื้นเมืองต่างๆ และชุมชนเมืองชายแดนอันมีสันติสุข ปลอดภัย โดยปัจจุบันเมืองชายแดนแห่งนี้ยังถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีเสน่ห์ในนาม “หุบเขาแห่งความสัมพันธ์สองแผ่นดิน” ซึ่งมีการไปมาหาสู่กันระหว่างพี่น้องไทยลาว มีตลาดนัดชายแดนไทย-ลาว จัดขึ้นทุกวันที่ 10 และ 30 ของทุกเดือนในทุกสิ้นปีเพื่อต้อนรับปีใหม่ และความเป็นสิริมงคลของผู้คนทั้งสองแผ่นดิน รวมไปถึงการดักบาตรสองแผ่นดินร่วมกัน อีกทั้งโฮมสเตย์บ้านฮวกยังได้รับการขึ้นทำเนียบที่พักรับรองมาตรฐานจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตามในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวประมาณเดือนธันวาคม พ.ศ.2553 เกิดวิกฤตปัญหานักท่องเที่ยวล้นจำนวน นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวและพักผ่อนในชุมชนบ้านฮวกเกิดปัญหาหลังอานวยความสะดวกไม่มีเพียงพอต่อความต้องการของผู้มาเยือน การต้อนรับที่ยังไม่ทั่วถึง และชุมชนเองก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ จนทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท ชัดแย้งกันในกลุ่มคณะกรรมการที่พักแรมของชุมชน

ทั้งนี้ จากการทบทวนเอกสารในเชิงวิชาการด้านการท่องเที่ยว[3] พบว่า การศึกษาเกี่ยวกับขีดความสามารถในการรองรับได้ (Carrying capacity) ของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะศึกษาในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติโดยเฉพาะในอุทยานแห่งชาติต่างๆ แต่สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หรือแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนในประเทศไทยยังไม่มีปรากฏมากนัก ทั้งที่ปัจจุบัน การท่องเที่ยวโดยชุมชน(community based tourism; CBT) และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต่างเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว และ หลายแห่งเริ่มประสบกับปัญหาจากปริมาณนักท่องเที่ยวที่มากเกินไปจนขีดความสามารถในการรองรับได้ของชุมชน ดังที่ ชุมชนบ้านฮวกกำลังเผชิญอยู่ ดังนั้น การศึกษาเรื่อง ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮวก จังหวัดพะเยา เพื่อนำไปสู่แนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮวก จังหวัดพะเยา ในครั้งนี้ จึงเป็นประโยชน์และเป็นสิ่งจำเป็นต่อการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮวกให้เป็นไปตามหลักการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสืบต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮวก จังหวัดพะเยา

2.2 เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการด้านการท่องเที่ยวที่เหมาะสมตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮวก จังหวัดพะเยา

3. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิดการวิจัย

3.1 ข้อมูลพื้นที่ที่ศึกษา [4]

3.2 ความหมายและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว

3.3 องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

3.4 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและการจัดการด้านการท่องเที่ยว

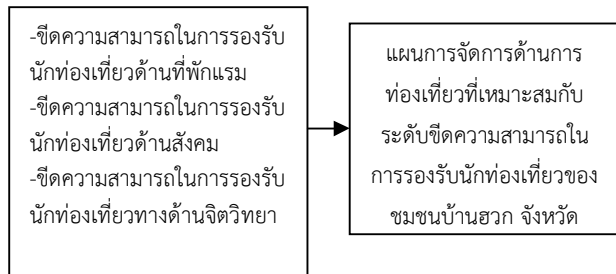
3.5 หลักการจัดการและพัฒนากการท่องเที่ยว

3.6 รูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

3.7 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

- 3.8 หลักการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
- 3.9 แนวความคิดพื้นฐานด้านขีดความสามารถในการรองรับได้ (Carrying Capacity)
- 3.10 ข้อพิจารณาแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

4. วิธีดำเนินงาน

4.1 วิธีการดำเนินการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮวก จังหวัดพะเยา โดยมีการศึกษาตามวัตถุประสงค์ย่อยดังต่อไปนี้

4.1.1 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวด้านที่พักแรมชุมชน สำหรับที่พักแรมในชุมชนบ้านฮวก ประกอบไปด้วยลานกางเต็นท์ของชุมชน โฮมสเตย์ม่อนผาหม่นและรีสอร์ทของเอกชน ประกอบด้วยวิธีการ คือ

(1) การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวด้านที่พักแรมชุมชน ประเภทลานกางเต็นท์สามารถหาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้โดยการใช้สูตรคำนวณการหาพื้นที่ ได้แก่

พื้นที่ลานกางเต็นท์ (คน/วัน) = [ขนาดพื้นที่ (ตร.ม.) ÷ ค่ามาตรฐาน 10 ตร.ม./เต็นท์] × 3 คน/เต็นท์ โดยใช้เครื่องมือช่วยวัด (ตลับเมตร) ในการวัดขนาดพื้นที่ลานกางเต็นท์

(2) การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวด้านที่พักแรมชุมชน ประเภทโฮมสเตย์(Homestay) และรีสอร์ท (Resort) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะจงมีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in – depth interview) ที่เผชิญหน้ากัน (face to face) โดยมี แบบสัมภาษณ์ซึ่งประกอบด้วยคำถามเปิด ชักใช้ติดตามประเด็นตามหัวข้อหลัก (key topic) อาทิเช่น ความพึงพอใจของเจ้าของบ้านต่อการรองรับนักท่องเที่ยวในแต่ละครั้งว่าสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากน้อยเท่าใดที่จะรองรับได้ รวมทั้ง การประเมินร่วมกับคณะกรรมการโฮมสเตย์ของชุมชนถึงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับสิ่งอำนวยความสะดวกในบ้านเรือน ที่พัก ที่ให้บริการกับนักท่องเที่ยว

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ศึกษาตามวัตถุประสงค์ในด้านนี้ ได้แก่
กลุ่มที่ 1 คือ ผู้ประกอบกิจการโฮมสเตย์และรีสอร์ท ซึ่งจะใช้วิธีการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกที่จะสัมภาษณ์ผู้ประกอบกิจการโฮมสเตย์และรีสอร์ททั้งหมดภายในชุมชนบ้านฮวก ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 42 คน

กลุ่มที่ 2 คือ คณะกรรมการโฮมสเตย์ของชุมชน ซึ่งจะใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) คือ ตัวแทนคณะกรรมการโฮมสเตย์ม่อนผาหม่นจำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ เป็นแนวทางการสัมภาษณ์แบบของการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In – depth interview) ที่เผชิญ หน้ากัน (face to face) ประกอบด้วยคำถามเปิด ชักใช้ติดตามประเด็นตามหัวข้อหลัก (key topic) โดยดำเนินการกับกลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มผู้ประกอบการด้านที่พักแรมของชุมชนและคณะกรรมการโฮมสเตย์ฯ เพื่อให้ผู้ตอบให้ข้อมูลและรายละเอียดในประเด็นที่ศึกษาให้มากที่สุด (Lofland and Lofland J, 1995 อ้างถึงใน กรรณิกา พิลสรี,2553) นำไปสู่การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวด้านที่พักแรมของชุมชน

การทดสอบเครื่องมือ

การทดสอบความตรงของเนื้อหา (Content of validity) หมายถึง เครื่องมือนั้นได้ครอบคลุมเนื้อหาหรือประเด็นในสิ่งที่ต้องการวัดได้ครบถ้วน (วีระพล ทองมา, 2543:) ผู้วิจัยจะสร้างแบบสัมภาษณ์จากแนวทางที่ผู้วิจัยได้ประมวลจากการตรวจเอกสาร ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นพื้นฐานในการสร้างประเด็นคำถามที่ครอบคลุมเนื้อหาส่วนต่างๆ จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้ถูกต้องสมบูรณ์

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในวัตถุประสงค์ที่นี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยเก็บข้อมูลในพื้นที่ (On – site survey) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in – depth interview) กับกลุ่มเป้าหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในส่วนของการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวด้านที่พักแรมชุมชน ประเภทลานกางเต็นท์ สามารถหาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้โดยการใช้สูตรคำนวณการหาพื้นที่ ส่วนการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวด้านที่พักแรมชุมชน ประเภทโฮมสเตย์(Homestay) และรีสอร์ท(Resort) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative research)ซึ่งที่ได้รับรวบรวมจากกลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มคณะกรรมการโฮมสเตย์นั้น ผู้วิจัยจะนำมาประมวลและวิเคราะห์แล้วสรุปผลตามประเด็นการศึกษา ซึ่งจะได้จำนวนคนที่สามารถอยู่ในพื้นที่ได้ต่อวันโดยที่ไม่แออัดและมีพื้นที่ให้ทำกิจกรรมได้อย่างสะดวก

4.1.2 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวทางด้านสังคม

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อนี้ คือ ประชาชนในชุมชนบ้านฮวก อันได้แก่ ทุกคนที่มีรายชื่ออยู่ในสำมะโนครัวในบ้านฮวก หมู่ที่ 3 กับหมู่ที่ 12 ตำบลภูซาง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมทุกหลังคาเรือนและเป็นตัวแทนในแต่ละหลังคาเรือนได้นั้น ผู้วิจัยจึงจะสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบเจาะจง คือ ผู้นำครอบครัว หรือบุคคลที่มีตำแหน่งเป็นเจ้าบ้านในทะเบียนบ้าน ทั้งนี้พบว่าชุมชนบ้านฮวกมีจำนวนทั้งสิ้น 324 หลังคาเรือน

ตัวแปรและการวัดตัวแปร

ตามวัตถุประสงค์นี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ต้องการศึกษา คือ ชีตความสามารถในการรองรับได้ด้านสังคมซึ่งจะต้องอาศัย การวัด การรับรู้และความรู้สึกของคนในชุมชน ควบคุมกับการแจกแจงจำนวนผู้มาเยือนขณะที่ทำการวัดการรับรู้ความรู้สึก ใช้ปัจจัยชี้วัดด้านทัศนคติของผู้คนในชุมชนที่มีต่อ แหล่งท่องเที่ยว จากแบบสอบถาม เพื่อทำการประเมินจากระดับความรุนแรงเปรียบเทียบเป็นอัตราส่วนร้อยละ ของจำนวนนักท่องเที่ยว กำหนดให้ค่าความพึงพอใจที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนของคนในชุมชน ดังนั้น จึงมีตัวแปรสำคัญที่ต้องการศึกษา ได้แก่ ความพึงพอใจ ความรู้สึกแออัด ความคิดเห็น และทัศนคติเกี่ยวกับการที่มีนักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยจำแนกเนื้อหาออกเป็น 5 ส่วน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในชุมชน

ตอนที่ 3 ความรู้สึกแออัดเกี่ยวกับการที่มีนักท่องเที่ยว ประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวในบ้านฮวก

ตอนที่ 4 ทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในบ้านฮวก

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

การทดสอบเครื่องมือ

การทดสอบความตรงของเนื้อหา (Content of validity) หมายถึง เครื่องมือนั้นได้ครอบคลุมเนื้อหาหรือประเด็นในสิ่งที่ต้องการวัดได้ครบถ้วน (วิระพล ทองมา, 2543) ผู้วิจัยจะสร้างแบบสอบถามจากแนวทางที่ผู้วิจัยได้ประมวลจากการตรวจเอกสาร ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นพื้นฐานในการสร้างประเด็นคำถามที่ครอบคลุมเนื้อหาส่วนต่างๆ จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้ถูกต้องสมบูรณ์

การทดสอบความเที่ยง (Reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดสอบความเที่ยงกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับพื้นที่เป้าหมาย จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์ หาค่าความเที่ยงหรือความน่าเชื่อถือ โดยวิธีการใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 และ กัลยา วาณิชยบัญชา, 2545) ดังนี้

$$\alpha = \left\{ \frac{n}{n - 1} \right\} \left\{ 1 - \frac{\sum si^2}{st^2} \right\}$$

α = สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

n = จำนวนข้อในแบบสอบถาม

si^2 = ความแปรปรวนของแบบสอบถามเป็นรายข้อ

st^2 = ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในวัตถุประสงค์นี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้เครื่องมือคือ แบบสอบถาม และดำเนินการโดยเก็บข้อมูลในพื้นที่ (on - site survey)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้หลังจากการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำมาถอดรหัส และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคม ศาสตร์ ส่วนสถิติที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis) กับค่าสถิติพื้นฐานคือ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) เพื่อสรุปจำนวนนักท่องเที่ยว หรือชีตความสามารถในการรองรับได้ด้านสังคม

4.1.3 การศึกษาชีตความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวทางด้านจิตวิทยา

ชีตความสามารถในการรองรับได้ด้านจิตวิทยา (psychological carrying capacity) หรือองค์ประกอบทางด้านจิตวิทยา หมายถึงจำนวนสูงสุดของนักท่องเที่ยวที่พื้นที่สามารถรับได้ โดยที่ยังคงรักษาประสบการณ์นันทนาการที่มีคุณภาพ และระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการไปเยือนพื้นที่นันทนาการเอาไว้ได้ โดยนภวรรณ ฐานะกาญจน์ (2542) กล่าวว่า ชีตความสามารถในการรองรับได้ด้านจิตวิทยามีความสำคัญอย่างมาก เพราะจะเป็นส่วนที่ทำให้พื้นที่ประเมินการบรรจุเป้าหมายของการจัดการพื้นที่นันทนาการไปในตัวว่าสามารถจัดการเพื่อสนองต่อความรื่นรมย์ของประชาชนผู้เข้าไปใช้ประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใด โดยการสะท้อนความรู้สึกของผู้มาเยือนดังกล่าวก็จะเป็นการประเมินคุณภาพด้านนันทนาการของพื้นที่นั้นๆ

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มาเยือนแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนเมืองชุมชนบ้านฮวก โดยดำเนินการเก็บข้อมูลในพื้นที่ (on - site survey) ทั้งนี้พบว่า ชุมชนไม่มีการเก็บข้อมูลทางสถิตินักท่องเที่ยว ดังนั้นจึงไม่ทราบจำนวนกลุ่มประชากรที่ต้องการศึกษาในครั้งนี้ได้ อีกทั้ง ผู้วิจัยเห็นว่า นักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มประชากรที่มีความหลากหลายแตกต่างกัน ดังนั้น จึงเลือกและกำหนด ประเด็นความแตกต่างที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการศึกษาไว้ ได้แก่

- การเข้าพักแรมในชุมชน ได้แก่ การได้เข้าพักแรมในชุมชน และไม่ได้เข้าพักแรมในชุมชน

- ภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยว ได้แก่ นักท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียง กับ นักท่องเที่ยวต่างพื้นที่

- ประสบการณ์ในการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ เคยมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้แล้ว หรือมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้เป็นครั้งแรก

โดยใช้ปัจจัยเหล่านี้เป็นเกณฑ์ในการเลือกตัวอย่างแบบโควตา (Quota sampling) ซึ่งจัดทำหมายเลขระบุรายละเอียดกับหน่วยการเลือกตัวอย่างทั้งหมด และกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 105 คน

ตัวแปรและการวัดตัวแปร

ตามวัตถุประสงค์นี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ต้องการศึกษา คือ ชีตความสามารถในการรองรับได้ด้านจิตวิทยา ซึ่งต้องอาศัย การวัดการรับรู้และความรู้สึกของนักท่องเที่ยวและใช้ปัจจัยชี้วัดด้านทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความพึงพอใจ

ความรู้สึกแออัด ความคิดเห็น และทัศนคติเกี่ยวกับการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยจำแนกเนื้อหาออกเป็น 5 ส่วน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการเดินทางและการท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในชุมชน

ตอนที่ 4 ความรู้สึกแออัดเกี่ยวกับการที่มีนักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

การทดสอบเครื่องมือ

การทดสอบความตรงของเนื้อหา (Content of validity) หมายถึง เครื่องมือนั้นได้ครอบคลุมเนื้อหาหรือประเด็นในสิ่งที่ต้องการวัดได้ครบถ้วน (วิระพล ทองมา, 2543) ผู้วิจัยจะสร้างแบบสอบถามจากแนวทางที่ผู้วิจัยได้ประมวลจากการตรวจเอกสาร ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นพื้นฐานในการสร้างประเด็นคำถามที่ครอบคลุมเนื้อหาส่วนต่างๆ จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือตามที่ยกผู้เชี่ยวชาญเสนอ แนะนำให้ถูกต้องสมบูรณ์

การทดสอบความเที่ยง (Reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดสอบความเที่ยงกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับพื้นที่เป้าหมาย จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์ หาค่าความเที่ยงหรือความน่าเชื่อถือ โดยวิธีการใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 และ กัลยา วานิชย์บัญชา, 2545)

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในวัตถุประสงค์นี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้เครื่องมือคือ แบบสอบถาม และดำเนินการโดยเก็บข้อมูลในพื้นที่ (on - site survey) ตามกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (quota sampling) ซึ่งจัดทำหมายเลขระบุรายละเอียดกำกับหน่วยการเลือกตัวอย่างทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในส่วนของข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มนักท่องเที่ยวที่หลังจากเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยนำมาถอดรหัส และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ส่วนสถิติที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) กับค่าสถิติพื้นฐานคือ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) เพื่อสรุปจำนวนนักท่องเที่ยว หรือขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านจิตวิทยา

4.2 เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการด้านการท่องเที่ยวที่เหมาะสมตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮวก จังหวัดพะเยา

วัตถุประสงค์สุดท้ายนี้เป็นการนำเอาข้อมูลที่ได้จากการศึกษาขีดความสามารถในด้านที่พักแรม ด้านจิตวิทยาและด้านสังคมมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ จากนั้นนำข้อสรุปที่ได้มาร่วมกันประชุมระดมสมอง (Focus group) ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาการ

ท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮวกแล้วประชาคมกับประชาชนในชุมชนบ้านฮวกเพื่อให้ได้ข้อสรุปผลที่เป็นเอกฉันท์จากประชาชนบ้านฮวกในการกำหนดแนวทางในการจัดการด้านการท่องเที่ยวที่เหมาะสมตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮวก

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ศึกษาตามวัตถุประสงค์ในด้านนี้ คือ คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮวก

เครื่องมือ การเก็บและรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือเชิงคุณภาพที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ คือ ใช้แบบประเมินและการสัมภาษณ์ ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลในวัตถุประสงค์นี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยเก็บข้อมูลในพื้นที่ (on - site survey) รวมทั้งใช้วิธีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมเข้าไปด้วยโดยที่ผู้วิจัยเองมีส่วนร่วมกับกิจกรรมประชาคมภายในชุมชนเพื่อได้ข้อมูลที่ต้องการเพิ่มมากขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการประชาคม ได้นำมาประมวลวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการด้านการท่องเที่ยวที่เหมาะสมตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮวก

5. ผลและวิจารณ์

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮวก จังหวัดพะเยา

จากการศึกษาที่พักแรมชุมชน ประเภทโฮมสเตย์ (Homestay) และรีสอร์ท (Resort) พบว่าที่พักแรมชุมชนที่ให้บริการในรูปแบบโฮมสเตย์และรีสอร์ทจำนวน 10 แห่ง จำนวนนักท่องเที่ยวที่โฮมสเตย์และรีสอร์ทภายในชุมชนบ้านฮวกสามารถรองรับได้ต่อวันสำหรับการพักค้างคืนในบ้านพักของชุมชนบ้านฮวก ควรมีจำนวนไม่เกิน 93 คน/วัน ซึ่งจากการสอบถามผู้ให้บริการพบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีให้บริการในขณะนี้ยังเพียงพอต่อปริมาณนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักในชุมชน

ตารางที่ 1 เกณฑ์ระดับผลกระทบจากระดับการใช้ประโยชน์สูงสุดด้านที่พักในชุมชนบ้านฮวก (ค่าร้อยละที่เป็นสัดส่วนกับค่า PCC)

ระดับผลกระทบและขีดความสามารถในการรองรับ	ค่าเกณฑ์ระดับผลกระทบของจำนวนนักท่องเที่ยว (ระดับการใช้ประโยชน์ที่เป็นสัดส่วนกับค่า PCC:คน/วัน)
ผลกระทบน้อย (Below CC) < 50%	< 46.5 หรือ 46
ผลกระทบปานกลาง (At& Approaching CC) 50 – 80%	46.6 – 74.4 หรือ 47-75
ผลกระทบมาก (Exceeding CC) 81 – 100%	75.3 – 93 หรือ 76-93
ผลกระทบรุนแรง (Cover CC) > 100%	> 93

ภายในชุมชนบ้านฮวกมีสถานที่กางเต็นท์ไว้สำหรับให้บริการนักท่องเที่ยว จำนวน 4 แห่ง ได้แก่โซนข้างอาคารแสดงผลิตภัณฑ์ โซนลานข้างวัด โซนหน้าอนามัยบ้านฮวก และโซนบนเขาจากการศึกษาพบว่า พื้นที่ลานกางเต็นท์โซนข้างอาคารแสดงผลิตภัณฑ์มีขนาดพื้นที่ 1,439 ตารางเมตร โซนลานโพธิ์ข้างวัด มีขนาดพื้นที่ 400 ตารางเมตร โซนหน้าอนามัยบ้านฮวก มีขนาดพื้นที่ 564.42 ตารางเมตร และโซนบนเขา (อบต.) มีขนาดพื้นที่ 4,536 ตารางเมตร ซึ่งเมื่อ

พิจารณากับเกณฑ์มาตรฐานพื้นที่ทางเดินสำหรับนักท่องเที่ยว 10 ตารางเมตร/เดินที่ 3 คน สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้จำนวน 2,080 คน/วัน จากการสำรวจขนาดพื้นที่ลานทางเดินที่ทั้งหมดพบว่าจำนวนพื้นที่ที่มีไว้บริการในขณะนี้ยังเพียงพอต่อปริมาณนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักในชุมชน

แต่อย่างไรก็ตามพื้นที่ลานทางเดินที่ภายในชุมชนบ้านฮวกยังมีข้อจำกัดในเรื่องท้องน้ำที่ยังมีไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่สามารถรองรับได้ ฉะนั้นหากมีการพัฒนาในเรื่องท้องน้ำให้มากขึ้นจะสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาทางเดินที่เพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ 2 เกณฑ์ระดับผลกระทบจากระดับการใช้ประโยชน์สูงสุดด้านที่พักในชุมชนบ้านฮวก (ค่าร้อยละที่เป็นสัดส่วนกับค่า PCC)

ระดับผลกระทบและขีดความสามารถในการรองรับ	ค่าเกณฑ์ระดับผลกระทบของจำนวนนักท่องเที่ยว (ระดับการใช้ประโยชน์ที่เป็นสัดส่วนกับค่า PCC:คน/วัน)
ผลกระทบน้อย (Below CC) < 50%	<1,040
ผลกระทบปานกลาง (At& Approaching CC) 50 – 80%	1,041-1,664
ผลกระทบมาก (Exceeding CC) 81 – 100%	1,665-2,080
ผลกระทบรุนแรง (Cover CC) > 100%	> 2,080

จากการศึกษาในเรื่องขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวทางด้านสังคมของชุมชนบ้านฮวก จังหวัดพะเยา จากการวิเคราะห์แบบสอบถามประชาชนในชุมชนบ้านฮวกหมู่ที่ 3 กับหมู่ที่ 12 จำนวน 324 ชุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายเล็กน้อย โดยเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 49.4 และเพศชายคิดเป็นร้อยละ 46.3 อายุระหว่าง 31-45 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.5 รองลงมาอยู่ในช่วง 15-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.2 และอยู่ระหว่าง 46-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.6 ส่วนใหญ่อยู่ในสถานภาพสมรสมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.7 รองลงมาอยู่ในสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 9.6 และอยู่ในสถานภาพหม้าย คิดเป็นร้อยละ 5.5 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.1 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 14.2 ส่วนอาชีพเป็นเกษตรกรมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 83.7 รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 58 รองลงมามีรายได้ 3,000-5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.5 ตำแหน่งหน้าที่ในชุมชนของประชาชนโดยส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.4 รองลงมาเป็นสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น กลุ่มแม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 9.3 และมีตำแหน่งเป็นผู้นำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 4 ดังนั้นจะเห็นว่าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ไม่มีตำแหน่งภายในชุมชนและไม่ได้เป็นสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มที่มีตำแหน่งผู้นำชุมชน ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับอาชีพด้านการท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่ไม่มีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.3 รองลงมามีเพื่อนหรือคนรู้จักประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 8.6 และมีอาชีพรอง เช่น การทำโฮมสเตย์ คิดเป็นร้อยละ 1.3 จะเห็นว่ากลุ่มประชาชนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง

อาชีพด้านการท่องเที่ยว ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนเพิ่มมากขึ้น

สำหรับความคิดเห็นของประชาชนภายในชุมชนต่อการพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวภายในชุมชนนั้น พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดกับการพัฒนาการเรียนรู้งานหัตถกรรม จักสาน คิดเป็นร้อยละ 55.9 รองลงมาเป็นการชมและเรียนรู้การทอผ้า คิดเป็นร้อยละ 52.5 สำหรับการพัฒนาทางด้านการบริการด้านการท่องเที่ยวที่ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่เห็นด้วยที่สุดกับการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ เช่น ป้าย ใบชัวร์ คิดเป็นร้อยละ 40.7 รองลงมาเป็นการประชาสัมพันธ์ที่เป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 35.8 และไม่เห็นด้วยเลยกับการพัฒนาที่พักแบบรีสอร์ทของเอกชน คิดเป็นร้อยละ 51.2 สำหรับงานเทศกาลที่ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ งานตักบาตรสองแผ่นดิน คิดเป็นร้อยละ 77.8 นอกจากนี้ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยปานกลางกับการพัฒนาการข้ามพรมแดนไปเยือนแผ่นดิน สปป.ลาว (ไป-กลับในวันเดียว) คิดเป็นร้อยละ 48.8

ตารางที่ 3 จำนวนร้อยละของการสำรวจความรู้สึกแออัดเกี่ยวกับการที่มีนักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมภายในชุมชน

แหล่งท่องเที่ยว	จำนวนนักท่องเที่ยว			
	ต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าสูงสุด
น้ำตกโปงผา	3	51	27.6	200
ตลาดนัดชายแดน	10	426	246.3	2,000
พิพิธภัณฑ์/ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	15	175	312.1	1,000
วัดบ้านฮวก	30	170	263.5	1,000
ดงชาวบ้าน	15	118	206	1,000
รวม	73	940	1,055.5	5,200

จากการสอบถามประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับความรู้สึกแออัดกับการที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาประกอบกิจกรรมภายในชุมชนนั้น ในด้านความรู้สึกแออัดต่อจำนวนนักท่องเที่ยวของประชาชนต่อแหล่งท่องเที่ยวที่น้ำตกโปงผานั้นพบว่า จำนวนสูงสุดที่ไม่รู้สึกแออัด คือ 200 คน ต่ำสุดอยู่ที่ 3 คน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 51 คน สำหรับตลาดนัดชายแดนนั้นจำนวนสูงสุดที่ไม่รู้สึกแออัด คือ 2,000 คน ต่ำสุดอยู่ที่ 10 คน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 426 คน พิพิธภัณฑ์/ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวจำนวนสูงสุดที่ไม่รู้สึกแออัด คือ 1,000 คน ต่ำสุดอยู่ที่ 15 คน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 175 คน วัดบ้านฮวกจำนวนสูงสุดที่ไม่รู้สึกแออัด คือ 1,000 คน ต่ำสุดอยู่ที่ 30 คน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 170 คน ดงชาวบ้านจำนวนสูงสุดที่ไม่รู้สึกแออัด คือ 1,000 คน ต่ำสุดอยู่ที่ 15 คน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 118 คน

จากการสอบถามประชาชนภายในชุมชนเกี่ยวกับความรู้สึกแออัดกับการที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาพักผ่อนภายในชุมชนนั้น ในด้านความรู้สึกแออัดที่มีต่อจำนวนนักท่องเที่ยวของประชาชนต่อการพักค้างคืนนั้น จำนวนสูงสุดที่ 1,000 คน ต่ำสุด 5 คน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 82.6 จำนวนโฮมสเตย์/รีสอร์ท ที่สามารถรับได้โดยที่ไม่รู้สึกแออัดจำนวนสูงสุด 200 หลัง จำนวนคนเท่ากับ 1,000 คน จำนวนเดินที่สามารถกางได้โดยไม่รู้สึกแออัดโซนที่ 1 จำนวนสูงสุด 100 หลัง จำนวนคนเท่ากับ 300 คน จำนวนเดินที่สามารถกางได้โดยไม่รู้สึกแออัดโซนที่ 2 จำนวนสูงสุด 150 หลัง จำนวนคนเท่ากับ 200 คน จำนวนเดินที่สามารถกางได้โดยไม่รู้สึกแออัดโซนที่ 3 จำนวนสูงสุด 100 หลัง จำนวนคนเท่ากับ 500 คน จำนวนเดินที่สามารถกางได้โดยไม่รู้สึกแออัดโซนที่ 4 จำนวนสูงสุด 70 หลัง จำนวนคนเท่ากับ 150 คน และ

ตัวชุมชนเองที่สามารถรับนักท่องเที่ยวได้โดยไม่รู้ลี้กแออัดจำนวนสูงสุด 1,000 คน

ตารางที่ 4 จำนวนร้อยละของการสำรวจความรู้สึกแออัดเกี่ยวกับการที่มีนักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมภายในชุมชน

การพักผ่อน	จำนวนหลัง			จำนวนนักท่องเที่ยว(คน)		
	ต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าสูงสุด	ต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าสูงสุด
นักท่องเที่ยวที่มาค้างคืน	-	-	-	5	82.6	1,000
โฮมสเตย์/รีสอร์ท	5	38	200	5	115	1150
โซน 1	5	26	100	2	51.3	300
โซน 2	10	17	150	2	33	200
โซน 3	8	18	100	2	35.6	500
โซน 4	2	19	70	2	34.7	150
ชุมชนบ้านฮวก	-	-	-	10	104.7	1,000
รวม	30	118	620	28	456.9	4,300

จากการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในชุมชนบ้านฮวกในด้านต่างๆนั้นพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลาง โดยที่มีความพอใจกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชนในระดับค่าเฉลี่ย 3.62 รองลงมาคือมีความรู้สึกภาคภูมิใจในชุมชนของตนเองที่ได้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดพะเยาในระดับค่าเฉลี่ย 3.14

การศึกษาในเรื่อง ชีตความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวทางด้านจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนชุมชนบ้านฮวก จังหวัดพะเยาจากการวิเคราะห์แบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านฮวก จำนวน 105 ชุด พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 21 และเพศชายคิดเป็นร้อยละ 79 อายุของนักท่องเที่ยวอยู่ระหว่าง 15-30 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.4 รองลงมาอยู่ในช่วง 31-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 และอยู่ระหว่าง 46-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 8 ดังนั้นกลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงานมากกว่ากลุ่มคนสูงอายุ สถานภาพของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในโสดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61 รองลงมาอยู่ในสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 26.7 และอยู่ในสถานภาพหย่า/แยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 10.5 ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.4 รองลงมาเป็นระดับอนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 15.2 นักท่องเที่ยวมีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 29.5 รองลงมาเป็นนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 26.7 รายได้ต่อเดือนของนักท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวมีรายได้ 5,000-8,000 บาทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.1 รองลงมาได้ 8,000-15,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 37.1 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดพะเยามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.7 รองลงมาเป็นนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดเชียงราย คิดเป็นร้อยละ 11.6

ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการเดินทาง ประสบการณ์การเดินทางและข้อมูลอื่นๆของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศโดยเฉลี่ย 5 ครั้งต่อปี กลุ่มการเดินทางของนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มเพื่อนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48 รองลงมาเป็นกลุ่มครอบครัว/ญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 20.6 โดยมีผู้ร่วมเดินทางในครั้งนี้อยู่เฉลี่ย 5 คน การเดินทางส่วนใหญ่ใช้รถยนต์

ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 84.2 รองลงมาเป็นรถจักรยานยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 15.8 การเดินทางมาบ้านฮวกครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นจุดหมายปลายทางหลักของการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 46.4 รองลงมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งของการเดินทางครั้งนี้ คิดเป็นร้อยละ 28.9 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยเดินทางมาที่บ้านฮวกแล้ว คิดเป็นร้อยละ 61.5 และไม่เคยมาคิดเป็นร้อยละ 38.5 จำนวนครั้งที่เดินทางมาโดยเฉลี่ย 5 ครั้ง ส่วนใหญ่จะมาในช่วงวันหยุดเทศกาลที่ติดต่อกัน คิดเป็นร้อยละ 31.4 รองลงมาจะมาในช่วงสัปดาห์ เสาร์-อาทิตย์ คิดเป็นร้อยละ 29.4 ซึ่งข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านฮวกส่วนใหญ่ได้มาจากเพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก คิดเป็นร้อยละ 77.1 ส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการท่องเที่ยวจำนวน 1-2 วัน คิดเป็นร้อยละ 75.3 และ 3-4 วัน คิดเป็นร้อยละ 24.7 สำหรับค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะอยู่ที่ 500-3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 60 และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นที่นิยมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.9

สำหรับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมภายในชุมชน พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นด้วยมากกับการเรียนรู้วิถีเกษตรชุมชน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.89 รองลงมาเป็นพิธีกรรมที่มีชีวิตหรือการเปิดบ้านให้นักท่องเที่ยวเยี่ยมชมงานหัตถกรรม งานทำมือ ผลิตภัณฑ์ของชุมชน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.85 กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นด้วยมาก ได้แก่ การตั้งแคมป์ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.78 รองลงมาเป็นการเยี่ยมชมน้ำตกโป่งผา คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.74 ส่วนการบริการภายในชุมชนนั้น นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการพัฒนาของที่ระลึกที่เป็นสัญลักษณ์ท้องถิ่น คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.74 รองลงมาเป็นการประชาสัมพันธ์ต่างๆ เช่น ป้าย โบชัวร์ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.74 สำหรับงานเทศกาลที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการพัฒนามากที่สุด ได้แก่ งานตักบาตรสองแผ่นดิน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.93 นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นด้วยมากกับการเยี่ยมชมภูมิทัศน์ที่ฟากกลางแม่น้ำโขงในฝั่ง สปป.ลาว คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.74

จากผลการวิเคราะห์พบว่า นักท่องเที่ยวไม่รู้ลี้กกว่ามีแออัดคิดเป็นร้อยละ 73.3 รองลงมาคือแออัดปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 19 และคิดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวไม่น้อยกว่าที่คิด คิดเป็นร้อยละ 46.7 รองลงมาไม่ได้คาดหวังกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่พบเห็น คิดเป็นร้อยละ 30.5 จำนวนนักท่องเที่ยวต่อพื้นที่ส่วนใหญ่ยอมรับก็คนก็ได้ไม่มีปัญหา ร้อยละ 81 รองลงมาต้องการให้นักท่องเที่ยวมีไม่เกิน 1 คนในระยะรัศมีโดยรอบร้อยละ 20

ตารางที่ 5 จำนวนร้อยละของการสำรวจความรู้สึกแออัดของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการที่มีนักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมภายในชุมชน

แหล่งท่องเที่ยว	จำนวนนักท่องเที่ยว			
	ต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	SD	ค่าสูงสุด
น้ำตกโป่งผา	10	162	304.8	1000
ตลาดนัดชายแดน	50	465	953.6	5000
พิพิธภัณฑ์/ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	15	175	312.1	1000
วัดบ้านฮวก	30	170	263.5	1000
ดงชาวบ้าน	15	118	206	1000
รวม	120	1,090	2,040	9000

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความรู้สึกแออัดกับการที่มินิกท่องเที่ยวเข้ามาประกอบกิจกรรมภายในชุมชนนั้น ในด้านความรู้สึกแออัดต่อจำนวนนักท่องเที่ยวของประชาชนต่อแหล่งท่องเที่ยวต่างไปจากนั้นพบว่า จำนวนสูงสุดที่รู้สึกแออัด คือ 1,000 คน ต่ำสุดอยู่ที่ 10 คน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 162 คน สำหรับตลาดนัดชายแดนนั้นจำนวนสูงสุดที่รู้สึกแออัด คือ 5,000 คน ต่ำสุดอยู่ที่ 50 คน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 465 คน พิพิธภัณฑ์/ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวจำนวนสูงสุดที่รู้สึกแออัด คือ 1,000 คน ต่ำสุดอยู่ที่ 15 คน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 175 คน วัดบ้านฮวกจำนวนสูงสุดที่รู้สึกแออัด คือ 1,000 คน ต่ำสุดอยู่ที่ 30 คน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 170 คน ดงชาวบ้านจำนวนสูงสุดที่รู้สึกแออัด คือ 1,000 คน ต่ำสุดอยู่ที่ 15 คน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 118 คน

ตารางที่ 6 จำนวนร้อยละของการสำรวจความรู้สึกแออัดของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการที่มินิกท่องเที่ยวเข้ามาพักผ่อนภายในชุมชน

ประเภทที่พักแรม	จำนวนหลัง			จำนวนนักท่องเที่ยว(คน)		
	ต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าสูงสุด	ต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าสูงสุด
โฮมสเตย์	5	18.3	50	13	59.2	500
รีสอร์ท	3	17.4	50	10	58.4	500
เดย์โฮน 1	1	18.7	50	10	61.2	500
เดย์โฮน 2	1	14.9	50	10	49.3	500
เดย์โฮน 3	1	22.6	50	10	69.7	500
เดย์โฮน 4	2	17.2	50	10	56	500
รวม	13	109.1	300	63	353.8	3000

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความรู้สึกแออัดกับการที่มินิกท่องเที่ยวเข้ามาพักผ่อนภายในชุมชนนั้น ในด้านความรู้สึกแออัดที่มีต่อจำนวนนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่อจำนวนโฮมสเตย์ที่สามารถรับได้โดยที่รู้สึกแออัดจำนวนสูงสุด 50 หลัง จำนวนคนสูงสุดเท่ากับ 500 คนจำนวน รีสอร์ทที่สามารถรับได้โดยที่รู้สึกแออัดจำนวนสูงสุด 50 หลัง จำนวนคนสูงสุดเท่ากับ 500 คน จำนวนเดย์โฮนที่สามารถทางได้โดยที่รู้สึกแออัดโฮนที่ 1 จำนวนสูงสุด 50 หลัง จำนวนคนเท่ากับ 500 คน จำนวนเดย์โฮนที่สามารถทางได้โดยที่รู้สึกแออัดโฮนที่ 2 จำนวนสูงสุด 50 หลัง จำนวนคนเท่ากับ 500 คน จำนวนเดย์โฮนที่สามารถทางได้โดยที่รู้สึกแออัดโฮนที่ 3 จำนวนสูงสุด 50 หลัง จำนวนคนเท่ากับ 500 คน จำนวนเดย์โฮนที่สามารถทางได้โดยที่รู้สึกแออัดโฮนที่ 4 จำนวนสูงสุด 50 หลัง จำนวนคนเท่ากับ 500 คน

ตารางที่ 7 สรุปขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮวก จังหวัดพะเยา ด้านที่พักแรม

ที่พัก	CC สังคม			CC จิตวิทยา			CC ที่เหมาะสม		
	ต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	สูงสุด
1. โฮมสเตย์/รีสอร์ท	5	115	1,150	13	59.2	500	5	87.1	1,150

2.ลานกางเต็นท์									
-โซนข้างอาคารแสดงผลิตภัณฑ์	2	51.3	300	10	61.2	500	2	56.25	500
-โซนข้างวัด	2	33	200	10	49.3	500	2	41.15	500
-โซนบนเขา	2	35.6	500	10	69.7	500	2	52.65	500
-โซนหน้าอนามัย	2	34.7	150	10	56	500	2	45.35	500
รวม							13	282.5	3,150

ตารางที่ 8 สรุปขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
 ของชุมชนบ้านฮวก จังหวัดพะเยา ด้านแหล่งท่องเที่ยว

แหล่ง ท่องเที่ยว	CC สังคม			CC จิตวิทยา			CC ที่เหมาะสม		
	ต่ำ สุด	ค่า เฉลี่ย	สูง สุด	ต่ำ สุด	ค่า เฉลี่ย	สูง สุด	ต่ำ สุด	ค่า เฉลี่ย	สูง สุด
น้ำตก โป่งผา	3	51	200	10	162	100 0	3	106.5	1,000
ตลาด นัดขาย แดน	10	426	2,0 00	50	465	500 0	10	445.5	5,000
พิพิธภัณฑ์/ ศูนย์บริ การนัก ท่องเที่ยว	15	175	100 0	15	175	100 0	15	175	1,000
วัดบ้าน ฮวก	30	170	100 0	30	170	100 0	30	170	1,000
ดงชาว บ้าน	15	118	100 0	15	118	100 0	15	118	1,000
รวม							73	1,015	9,000

**ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเสนอแนวทาง
 ในการจัดการด้านการท่องเที่ยวที่เหมาะสมตามขีดความสามารถใน
 การรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮวก จังหวัดพะเยา**

จากผลการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับ
 นักท่องเที่ยวได้ของชุมชนบ้านฮวกในวัตถุประสงค์ที่ 1 นั้น ผู้วิจัยได้นำ
 ผลที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกับคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการ
 ท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮวก แล้วจัดทำแนวทางการจัดการการ
 ท่องเที่ยวที่เหมาะสมตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
 จากนั้นนำแนวทางการจัดการฯ ที่ได้ มาสังเคราะห์เพื่อร่างแผนการ
 จัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมตามขีดความสามารถในการรองรับ
 นักท่องเที่ยว แล้วจึงนำไปให้คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการ
 ท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮวกจำนวน 15 คน (จากกรรมการทั้งหมด 18
 คน)ร่วมกันประเมิน โดยใช้แบบประเมินและการสัมภาษณ์ ผล
 การศึกษาจึงสรุปได้เป็น แผนการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมตาม
 ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮวกดัง
 ตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9 โครงการภายใต้แผนการจัดการการท่องเที่ยวที่
 เหมาะสมตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชน
 บ้านฮวก จังหวัดพะเยา

โครงการ	Range Min - Max	ค่า เฉลี่ย	SD	แปล ผล
ก.แผนด้านการจัดการ ทรัพยากรและผลิตภัณฑ์ ทางการท่องเที่ยวชุมชน บ้านฮวก				
-โครงการพัฒนาและปรับปรุง ทัศนียภาพในชุมชนบ้านฮวก เช่น บ้านน้อมอง ชุมชนน้อมอยู่	3-10	8.80	2.00	แรง ค่อนข้าง มาก
-โครงการสำรวจและสร้าง โครงข่ายทางการท่องเที่ยว เชื่อมโยง เป็นเส้นทาง ท่องเที่ยวในชุมชนและพื้นที่ โดยรอบ	6-10	8.80	1.42	แรง ค่อนข้าง มาก
-โครงการสำรวจและจำแนก พื้นที่การใช้ประโยชน์เพื่อการ ท่องเที่ยว	5-10	8.53	1.92	แรง ค่อนข้าง มาก
-โครงการวางแผนและการ ด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับ การท่องเที่ยวของชุมชน	4-10	8.26	1.62	แรง ค่อนข้าง มาก
-โครงการจัดทำพินิจทัศน์มี ชีวิต โดยการแสดงภูมิ ปัญญา/ผลิตภัณฑ์ในรูปแบบ เส้นทางการเรียนรู้ตามบ้าน ของปราชญ์ชุมชนรอบ หมู่บ้าน	5-10	8.26	1.57	แรง ค่อนข้าง มาก
-โครงการรวบรวมและ อนุรักษ์ภูมิปัญญาของชุมชน บ้านฮวก	6-10	8.26	1.38	แรง ค่อนข้าง มาก
-โครงการส่งเสริมการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตร	4-10	8.07	2.16	แรง ค่อนข้าง มาก
-โครงการพัฒนากิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตาม ขีดความสามารถของชุมชน	3-10	7.86	1.92	แรง ค่อนข้าง มาก
-โครงการจัดทำกฎระเบียบ สำหรับนักท่องเที่ยว เช่น การปฏิบัติตนในการเข้าพัก โฮมสเตย์ การเข้าไปเยือน น้ำตกโป่งผา	5-10	7.73	1.57	แรง ค่อนข้าง มาก
-โครงการกำหนดและจำกัด จำนวนผู้มาเยือนชุมชนบ้านฮ วก	0-10	5.86	2.82	แรง ค่อนข้าง ปาน กลาง
ค่าเฉลี่ยในภาพรวม		8.04	1.83	แรง ค่อนข้าง

				มาก
ข.แผนด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและความสะอาดและธุรกิจบริการทางการท่องเที่ยวชุมชน				
-โครงการพัฒนาการบริการด้านอาหารเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เช่น การส่งเสริมอาหารพื้นเมือง	5-10	9.06	1.33	เร่งด่วนมาก
-โครงการอบรมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกภายในชุมชนบ้านฮวก	7-10	8.80	1.08	เร่งด่วนมาก
-โครงการวางแผนและพัฒนาเส้นทางเดินชมธรรมชาติบริเวณน้ำตกโปงผา	6-10	8.73	1.33	เร่งด่วนมาก
-โครงการพัฒนาการบริการด้านน้ำดื่มแก่กลุ่มมัคคุเทศก์ท้องถิ่น	5-10	8.53	1.40	เร่งด่วนมาก
-โครงการวางแผนด้านการบริการห้องน้ำ ห้องสุขาบริเวณลานกางเต็นท์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว	5-10	8.40	1.76	เร่งด่วนมาก
-โครงการฝึกอบรมและพัฒนาเทคนิคการนวดแผนโบราณ	7-10	8.46	0.91	เร่งด่วนมาก
-โครงการอบรมการทอผ้าด้วยใยธรรมชาติ	5-10	8.26	1.22	เร่งด่วนมาก
-โครงการพัฒนาการบริการด้านคมนาคมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ของชุมชน	5-10	8.20	1.85	เร่งด่วนมาก
-โครงการสำรวจและจัดแบ่งเขตพื้นที่ตามประโยชน์การใช้สอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	5-10	8.06	1.53	เร่งด่วนมาก
-โครงการอบรมและพัฒนาผลิตภัณฑ์การจักสานในชุมชน	5-10	8.06	1.48	เร่งด่วนมาก
-โครงการพัฒนาระบบการให้บริการด้านที่พักแก่ผู้ประกอบการในชุมชน	5-10	7.86	1.55	เร่งด่วนมาก
-โครงการอบรมการจัดระเบียบห้องพัก โฮม สเตย์ อย่างเป็นระบบ	6-10	7.86	1.30	เร่งด่วนมาก
ค่าเฉลี่ยในภาพรวม		8.35	1.39	เร่งด่วนมาก
ค.แผนด้านการบริหารจัดการชุมชนบ้านฮวก				

-โครงการเตรียมความพร้อมทางการท่องเที่ยวของชุมชนในการเปิดด่านกักกัน(บ้านฮวก)ให้เป็นด่านสากล	7-10	9.57	1.08	เร่งด่วนมาก
-โครงการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐองค์กรท้องถิ่นภายในชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว	5-10	8.92	1.63	เร่งด่วนมาก
-โครงการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประชาชนภายในชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว	6-10	8.85	1.23	เร่งด่วนมาก
-โครงการติดตาม ประเมินผลประสิทธิภาพการทำงานของคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน	8-10	8.85	0.77	เร่งด่วนมาก
-โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวบ้านฮวก	6-10	8.42	1.28	เร่งด่วนมาก
-โครงการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแก่คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮวก	5-10	8.14	1.40	เร่งด่วนมาก
-โครงการศึกษาดูงานด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแก่คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮวก	5-10	8.07	1.54	เร่งด่วนมาก
-โครงการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครชุมชนเพื่อเฝ้าระวังเกี่ยวกับความปลอดภัย	4-10	8.00	2.20	เร่งด่วนมาก
-โครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวภายนอกชุมชน เช่น ภาคธุรกิจ	3-10	7.71	2.19	เร่งด่วนมาก
ค่าเฉลี่ยในภาพรวม		8.50	1.48	เร่งด่วนมาก
ง.แผนด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ชุมชนบ้านฮวก				
-โครงการพัฒนาการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตแก่ชุมชน	7-10	9.78	0.80	เร่งด่วนมาก
-โครงการจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวเมืองชายแดนภูซาง	7-10	9.57	0.85	เร่งด่วนมาก
-โครงการจัดทำแผ่นพับเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน	7-10	9.50	0.85	เร่งด่วนมาก
-โครงการส่งเสริมการโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่ง	7-10	9.42	0.93	เร่ง

ท่องเที่ยวภายในชุมชน				ด่วน มาก
-โครงการจัดทำป้ายสื่อ ความหมาย ป้ายบอกทาง และแผนที่ภายในแหล่ง ท่องเที่ยว	7-10	9.35	1.15	เร่ง ด่วน มาก
-โครงการสร้างเครือข่าย เพื่อส่งเสริมการตลาดทางการ ท่องเที่ยว เช่น สื่อต่างๆ	7-10	9.35	0.92	เร่ง ด่วน มาก
-โครงการส่งเสริมการตลาด เพื่อพัฒนามูลค่าเพิ่ม ผลิตภัณฑ์ชุมชน	6-10	9.07	1.14	เร่ง ด่วน มาก
-โครงการจัดอบรมเทคนิค การสื่อความหมายบุคคลใน แก่ประชาชนในชุมชนบ้านฮ วก	6-10	8.35	1.39	เร่ง ด่วน มาก
-โครงการพัฒนาการสื่อ ความหมายอัตลักษณ์ชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของ ประชาชนท้องถิ่น	5-10	8.28	1.77	เร่ง ด่วน มาก
ค่าเฉลี่ยในภาพรวม		9.18	1.08	เร่ง ด่วน มาก

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชน
 บ้านฮวกโดยมีการผลักดันแผนให้เข้าไปอยู่ในแผนการพัฒนาการ
 ท่องเที่ยวในระดับ อบต. ภูซาง ในระดับอำเภอภูซางและในระดับ
 จังหวัดพะเยาและมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าต่อไป โดยมีการศึกษาการ
 ท่องเที่ยวภายในชุมชนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

6.3 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆที่อาจมีอิทธิพลต่อความรู้สึก
 แออัดและความรู้สึกต่อสภาพแวดล้อมของนักท่องเที่ยว

6.4 ควรมีการศึกษาถึงตัวแปรทางด้านความรู้สึกต่อ
 สภาพแวดล้อมของนักท่องเที่ยว เช่น สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับปริมาณ
 ขยะ ความสวยงามของภูมิทัศน์ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้
 ครอบคลุมทุกองค์ประกอบ

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย . (2552). วันที่ค้นข้อมูล 14
 พฤษภาคม 2554, เว็บไซต์:
http://www.etatjournal.com/upload/282/6%20Sustainable_tourism_new%20paradigm.Pdf
- [2] การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย . (2554) .
 Amazingthailand. วันที่ค้นข้อมูล 1 มิถุนายน 2554,เว็บไซต์:
<http://thai.tourismthailand.org/what-to-see-do/activities/cultural-exploration/homestay/>
- [3] กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช.(2553).
www.dnp.go.th/nprd/detailproject/cc_erawan.php
- [3] คมกริช ดั่งเงิน. (2534).การศึกษาขีดความสามารถทาง
 จิตวิทยา ในการรองรับการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ

- บริเวณ น้ำตกเหวสุวัต อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. กรุงเทพฯ
 : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [3] บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยว
 แบบยั่งยืน : Sustainable tourism development.
 (พิมพ์ครั้งที่ 1).กรุงเทพฯ: เพรสแอนด์ดีไซด์จำกัด.
- [3] บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาและการอนุรักษ์
 แหล่งท่องเที่ยว :Tourism resources development
 and reservation. (พิมพ์ครั้งที่ 1).กรุงเทพฯ: เพรสแอนด์ดี
 ไซด์จำกัด.
- [3] วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย . (2552). วันที่
 ค้นข้อมูล 14 พฤษภาคม 2554,
www.utcc.ac.th/public_content/files/001/29_4-13.pdf
- [3] พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยเชิงพฤติกรรมและ
 สังคมศาสตร์.
- [3] พิมพ์ภัส ชื่นหลวง. (2545). ผลกระทบทางจิตวิทยาและ
 การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับทาง จิตวิทยา
 ของแหล่งนันทนาการประเภทน้ำตก. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [3] สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่ม 27.การท่องเที่ยวเชิง
 นิเวศ. วันที่ค้นข้อมูล 2 มิถุนายน 2554,เว็บไซต์:
<http://kanchanapisek.or.th/kp6/BOOK27/chapter3/t27-3-l1.htm>.
- [3] สาธิต ประเสริฐ. (2538).การศึกษาประเมินศักยภาพทาง
 กายภาพและสังคม ในการรองรับการท่องเที่ยวของอุทยาน
 แห่งชาติภูกระดึง.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- [3] สิทธิรัตน์ ปาจิณบุรารณ. (253).ขีดความสามารถทางสังคม
 สำหรับการท่องเที่ยวชายหาดชะอำ.กรุงเทพฯ:
 มหาวิทยาลัยมหิดล.
- [3] สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, และสำนักพัฒนาบริการ
 ท่องเที่ยว.(2554). คู่มือแนวทางการประเมินคุณภาพด้าน
 การท่องเที่ยวของจังหวัด.
- [4] บ้านฮวก . วันที่ค้นข้อมูล 13 พฤษภาคม 2554 , เว็บไซต์:
<http://phooshang.moobanthai.com/>
- [4] วันที่ค้นข้อมูล 13 พฤษภาคม 2554, เว็บไซต์:
www.taopooloo.com